

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Akın GÜRLEK** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Bitlis'te bulunan Xerzan/Garzan Mezarlığı'ndan Aralık 2017'de çok sayıda cenazenin çıkarılarak İstanbul'a gönderildiği, cenazelerin kimlik tespiti amacıyla Adli Tıp Kurumu'nda incelendiği ve daha sonra Kilyos Mezarlığı'nda defnedildiği kamuoyuna yansımıştır. Ancak aradan geçen yaklaşık dokuz yıla rağmen cenazelerin akibeti ile ilgili güncel ve bütünlüklü bir resmî veri açıklanmamıştır.

Adli Tıp Kurumu, Adalet Bakanlığına bağlı olarak adli bilimler alanında bilirkişilik ve kimliklendirme faaliyetleri yürütmektedir. Kurumun Biyoloji İhtisas Dairesi bünyesinde kimliklendirme ve DNA çalışmalarının gerçekleştirildiği, DNA incelemelerinin ilgili adli makamların istemleri üzerinden yürütüldüğü Kurumun kendi yayımladığı prosedürlerde de belirtilmektedir. Bu nedenle, Xerzan/Garzan cenazeleri bakımından yalnızca "DNA sonucu bekleniyor" şeklindeki genel açıklamalar yeterli değildir. Her bir cenaze bakımından süreç boyunca yapılan işlemlerin bütünü'nün kayıt altına alınmış olması gerekir.

Kamuoyuna yansıyan açıklamalarda, dosya kapsamında gizlilik kararı bulunduğu için ailelerin ve avukatların dosyaya giren ve çıkan evrakları göremediği, geçen zaman dikkate alındığında bazı cenazelerin kimliklendirmelerinin yapılmış olabileceği ancak ailelerin bu sonuçlardan haberdar olmadığı ileri sürülmüştür. Soruşturmanın gizliliği CMK'nın 157'nci maddesinde düzenlenmiş olmakla birlikte, gizlilik hükmünün soruşturmanın selametiyle bağlantılı olarak uygulanması; cenazenin kimlik tespiti ve aileye teslimi bakımından gerekli bilgilendirmenin hangi ölçüde ve hangi hukuki gerekçeyle yapılmadığının ayrıca ortaya konulması gerekir. Özellikle yıllar boyunca kimliği belirlenmiş olabilecek cenazelerin ailelerine bildirilmemesi iddiası, adli makamların gecikme ve iletişim yükümlülükleri bakımından açıklığa kavuşturulmalıdır.

Öte yandan kamuoyuna yansıyan bilgilere göre aileler ve avukatlar tarafından cenazelerin çıkarılması, taşınması ve Kilyos'ta defnedilme koşulları hakkında çeşitli suç duyurularında bulunulmuş; bazı soruşturmalarda takipsizlik kararları verilmiş; bazı süreçlerde soruşturma izni

verilmediği belirtilmiş ve konu Anayasa Mahkemesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önüne taşınmıştır.

Bu mesele yalnızca teknik bir DNA incelemesi meselesi değildir. Cenazenin devletin kontrolüne girdiği andan aileye teslim edildiği ana kadar geçen bütün sürecin kayıtlı, denetlenebilir ve hukuka uygun olması; olası ihlal iddialarının etkili biçimde soruşturulması ve ailelerin yıllardır devam eden belirsizliğinin giderilmesi hukuk devleti bakımından zorunludur.

Türkiye'nin Barış ve Demokratik Toplum Süreci kapsamında geçmişle yüzleşme, hukuk devleti, hakikat ve toplumsal barış başlıklarını tartıştığı bir dönemde, çatışmalı geçmişin en ağır sonuçlarından biri olan cenazelerin akıbeti meselesinin de hukuki ve kurumsal boyutlarıyla ele alınması gerekmektedir. Barışın toplumsallaşması açısından ailelerin cenazelerine ulaşabilmesi, yas tutabilmesi ve yıllardır cevap bekleyen soruların açıklığa kavuşturulması, kamu makamlarının yerine getirmesi gereken hukuki ve insani sorumluluklardan biridir.

Bu bağlamda;

1. Xerzan/Garzan Mezarlığı'ndan çıkarılarak İstanbul Adli Tıp Kurumu'na gönderilen cenazelerin Bakanlığınız ve Adli Tıp Kurumu kayıtlarındaki toplam sayısı kaçtır?
2. Cenazelerin her biri bakımından kimliklendirme işleminin hangi tarihte başlatıldığı, DNA örneğinin alınıp alınmadığı ve referans örneklerle karşılaştırmanın tamamlanıp tamamlanmadığına ilişkin kayıtlar mevcut mudur?
3. Önergeye cevap verildiği tarih itibarıyla söz konusu cenazelerden kaçının kimliği kesin olarak tespit edilmiştir? Kimliği tespit edilen cenazelerden kaç ailelerine teslim edilmiştir? Teslim edilmeyen varsa bunun her bir cenaze bakımından gerekçesi nedir?
4. Son olarak Eylül 2026'da kimlikleri DNA eşleşmesiyle tespit edilen Zehra Kısaoğlu ve Süheyla Kaya bakımından kimliklendirme süreci hangi tarihte tamamlanmış, ailelere hangi tarihte bildirim yapılmış ve cenazeler hangi tarihte teslim edilmiştir?
5. Kimliklendirme sonucu kesinleştiği hâlde ailelere bildirim yapılmayan herhangi bir cenaze bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa sayısı kaçtır ve bildirim yapılmamasının hukuki gerekçesi nedir?
6. Cenazelerin kimliklendirme işlemlerinin sonuçlarına ilişkin raporlar hangi Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilmiştir? Sonuç raporlarının ailelere veya vekillerine bildirilmesine ilişkin uygulanan bir usul bulunmakta mıdır?
7. Söz konusu soruşturma veya dosyalarda gizlilik kararı verilmişse kararların tarihleri, hukuki dayanakları ve süreleri nelerdir? Gizlilik kararları hangi tarihlerde yeniden değerlendirilmiştir? Gizlilik kararı gerekçe gösterilerek ailelerin veya vekillerinin kimliklendirme sonuçlarına erişiminin engellendiği durumlar bulunmakta mıdır? Varsa bunun hukuki dayanağı nedir?
8. Xerzan/Garzan Mezarlığı'ndan cenazelerin çıkarılması, nakledilmesi, muhafaza edilmesi ve Kilyos'ta defnedilmesi işlemleriyle ilgili olarak Cumhuriyet başsavcılıklarına yapılmış kaç suç duyurusu bulunmaktadır? Bu suç duyurularından kaç hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş, kaç hakkında dava açılmıştır? Soruşturma izni alınmasının

gerekli görüldüğü dosyalarda kaç başvuru hakkında soruşturma izni verilmiş, kaçında izin verilmemiştir?

9. Cenazelerin Kilyos Mezarlığı'nda uygun olmayan koşullarda defnedildiği iddialarına ilişkin olarak herhangi bir adli veya idari soruşturma yürütülmüş müdür? Yürütüldüyse soruşturmanın sonucu nedir?
10. Adli Tıp Kurumu tarafından alınan DNA örnekleri, kimliklendirme kayıtları ve genetik veriler hangi mevzuat çerçevesinde saklanmaktadır? Bu verilerin başka soruşturma veya dosyalarda kullanıldığı durumlar bulunmakta mıdır?
11. Söz konusu cenazelere ait DNA ve kimliklendirme verilerinin yalnızca kimlik tespiti amacıyla kullanılması, amacı dışında kullanılmaması ve ailelerin haklarının korunması bakımından hangi güvenceler uygulanmaktadır?
12. Adli Tıp Kurumu ile Cumhuriyet başsavcılıkları arasında, kimliklendirme sonucu kesinleşen cenazelerin ailelerine gecikmeksizin bildirilmesini sağlayan standart bir prosedür bulunmakta mıdır?
13. Hâlen kimliği belirlenmemiş cenazeler için yeni DNA karşılaştırmaları, akraba referans örneklerinin yeniden değerlendirilmesi veya başka adli genetik yöntemlerin uygulanması yönünde bir çalışma yürütülmekte midir?
14. Kimliklendirme için gerekli DNA örneğini daha önce vermemiş ailelerin başvuru yapabilmesini kolaylaştırmak amacıyla Adalet Bakanlığı veya Adli Tıp Kurumu tarafından özel bir mekanizma oluşturulmuş mudur?
15. Ailelerin yıllardır devam eden belirsizlik, yas ve cenazeye ulaşma sorunlarının giderilmesi amacıyla Adalet Bakanlığı bünyesinde ilgili başsavcılıklar ve Adli Tıp Kurumu arasında özel bir koordinasyon çalışması yürütülmekte midir?
16. Bakanlığınızın, Adli Tıp Kurumu bünyesinde, başta Xerzan/Garzan Mezarlığı'ndan çıkarılarak Kilyos Mezarlığı'na götürülen cenazeler olmak üzere, zorla kaybedilen kişilerin ve ailelerin aradığı kimliği belirlenememiş cenazelerin kimliklendirilmesi amacıyla, cenazelerden elde edilen DNA profilleri ile ailelerden alınan referans örneklerinin merkezi ve güvenli bir sistemde karşılaştırılmasını sağlayacak bir DNA bankası oluşturulmasına yönelik hukuki, idari ve teknik bir planlaması bulunmakta mıdır? Varsa çalışmanın kapsamı, sorumlu birimleri, bütçesi ve uygulama takvimi nedir?
17. Barış ve Demokratik Toplum Süreci kapsamında geçmişte yaşanan çatışmaların neden olduğu kayıplar, mezarlıkların tahribi, cenazelerin akıbetinin belirsizliği ve ailelerin adalete erişimi gibi meselelerin araştırılması amacıyla Bakanlığınızca yeni bir hukuki veya idari çalışma yapılması planlanmakta mıdır?